

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
přednesené dne 25. března 2021¹

Věc C-22/20

**Evropská komise
proti
Švédskému království
(čistírny odpadních vod)**

„Nesplnění povinnosti – Směrnice 91/271/EHS – Čištění městských odpadních vod – Sekundární čištění odpadních vod – Přísnější stupeň čištění při vypouštění do citlivých oblastí – Loajální spolupráce – Předkládání informací“

I. Úvod

1. Směrnicí o odpadních vodách² ukládá Unie členským státům povinnost vybudovat a provozovat v aglomeracích určitých velikostí čistírny odpadních vod se stanovenou účinností čištění. V projednávané věci vytýká Komise Švédsku, že tuto povinnost v některých aglomeracích nesplnilo.

2. V této souvislosti je nutno zaprvé vyjasnit, zda musí být výjimka, kterou směrnice stanoví pro lokality ve vysokohorských regionech, použita z důvodu podobných klimatických podmínek také na lokality nacházející se v severních regionech. Zadruhé vedou účastníci řízení spor o to, na základě jakých naměřených údajů se stanoví účinnost čistírny odpadních vod. Zatřetí pak Komise Švédsku vytýká, že nepředložilo některé naměřené údaje nezbytné k tomu, aby mohla posoudit jeden prostředek obrany, a to takzvaný přirozený úbytek dusíku.

¹ – Původní jazyk: němčina.

² – Relevantní je směrnice Rady 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod (Úř. věst. 1991, L 135, s. 40; Zvl. vyd. 15/10, s. 93) ve znění směrnice Rady 2013/64/EU ze dne 17. prosince 2013 (Úř. věst. 2013, L 353, s. 8).

II. Právní rámec

3. Článek 4 směrnice o odpadních vodách stanoví takzvané sekundární čištění odpadních vod:

„1. Členské státy zajistí, aby městské odpadní vody odváděné stokovými soustavami byly před vypuštěním podrobeny sekundárnímu čištění nebo jinému rovnocennému čištění, a to nejpozději do:

- 31. prosince 2000 u všech vypouštění z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 15 000 PE,
- 31. prosince 2005 u všech vypouštění z aglomerací s populačním ekvivalentem v rozmezí 10 000 až 15 000 PE,
- 31. prosince 2005 u všech vypouštění do sladkých vod a do ústí řek z aglomerací s populačním ekvivalentem v rozmezí 2 000 až 10 000 PE.

(1a) [...]

2. Městské odpadní vody vypouštěné do vod ve vysokohorských regionech (o nadmořské výšce větší než 1 500 m), kde je vzhledem k nízkým teplotám používání účinného biologického čištění obtížné, mohou být čištěny podle mírnějších požadavků, než jaké jsou popsány v odstavci 1, pokud se podrobnými studiemi prokáže, že vypouštění nepříznivě neovlivní životní prostředí.

3. Vypouštění z čistíren městských odpadních vod podle odstavců 1 a 2 musí vyhovovat požadavkům uvedeným v oddíle B přílohy I. [...]"

4. Článek 5 směrnice o odpadních vodách stanoví zvláštní požadavky na vypouštění do obzvláště citlivých oblastí:

„1. Pro účely odstavce 2 vymezi členské státy do 31. prosince 1993 citlivé oblasti podle kritérií uvedených v příloze II.

2. Členské státy zajistí, aby městské odpadní vody odváděné stokovými soustavami byly před vypuštěním do citlivých oblastí čištěny podle přísnějších požadavků, než jaké jsou popsány v článku 4, a to nejpozději do 31. prosince 1998 u všech vypouštění z aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE.

(2a) [...]

3. Vypouštění z čistíren městských odpadních vod podle odstavce 2 musí vyhovovat příslušným požadavkům oddílu B přílohy I. [...]"

5. Článek 10 směrnice o odpadních vodách se týká místního klimatu:

„Členské státy zajistí, aby byly čistírny městských odpadních vod, stavěné způsobem vyhovujícím požadavkům článků 4, 5, 6 a 7, projektovány, budovány, provozovány a udržovány tak, aby byla zaručena jejich dostatečná účinnost za všech běžných místních klimatických podmínek. Při projektování čistíren se vezmou v úvahu sezonní rozdíly zatížení.“

6. Podle čl. 15 odst. 1. první odrážky směrnice o odpadních vodách monitorují příslušné orgány nebo jiné vhodné subjekty vypouštění z čistíren městských odpadních vod, aby ověřily soulad s požadavky oddílu B přílohy I podle kontrolních postupů stanovených v oddílu D přílohy I.

7. Oddíl B přílohy I („Vypouštění z čistíren městských odpadních vod do recipientů“) směrnice o odpadních vodách v bodě 2 stanoví:

„Vypouštění z čistíren městských odpadních vod podrobené čištění podle článků 4 a 5 musí vyhovovat požadavkům uvedeným v tabulce 1.“

8. Tabulka 1 přílohy I směrnice o odpadních vodách nese nadpis „Požadavky na vypouštění z čistíren městských odpadních vod podle článků 4 a 5 této směrnice“ a obsahuje tyto údaje:

„Ukazatel	Koncentrace NO ₂	Minimální procento úbytku [...]	[...]
biochemická spotřeba kyslíku (BSK ₅ při 20 °C) bez nitrifikace [...]	25 mg O ₂ /l	70–90 40 podle čl. 4 odst. 2	[...]
chemická spotřeba kyslíku (CHSK)	125 mg O ₂ /l	75	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]“

9. Podle bodu 3 oddílu B přílohy I směrnice o odpadních vodách musí „vypouštění z čistíren městských odpadních vod do citlivých oblastí [...] navíc vyhovovat požadavkům uvedeným v tabulce 2 této přílohy.“

10. Tabulka 2 přílohy I směrnice o odpadních vodách upravuje zejména úbytek dusíku:

„Požadavky na vypouštění z čistíren městských odpadních vod v citlivých oblastech, které podléhají eutrofizaci. Podle místní situace se může použít jeden nebo oba ukazatele. Použijí se hodnoty koncentrací nebo procenta úbytku.“

Ukazatel	Koncentrace NO ₂	Minimální procento úbytku [...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]
celkový dusík [...]	15 mg/l (10 000–100 000 PE) [...]	70–80	[...]
	10 mg/l (více než 100 000 PE) [...]		[...]“

11. Oddíl D přílohy I směrnice o čištění městských odpadních vod podrobně popisuje referenční metody monitorování a vyhodnocování výsledků. Bod 3 uvádí, že minimální roční počet vzorků bude stanoven v závislosti na velikosti čistírny a vzorky musí být odebírány v pravidelných intervalech během celého roku. U čistíren o velikosti v rozmezí 2 000 až 9 999 PE činí minimální počet 12 vzorků během prvního roku. Během následujících let jsou vyžadovány čtyři vzorky, pokud vody během prvního roku vyhovují ustanovením směrnice o čištění městských odpadních vod. Pokud jeden vzorek ze čtyř nevyhoví, musí být v následujícím roce odebráno 12 vzorků. U čistíren o velikosti v rozmezí 10 000 až 49 000 PE činí minimální počet 12 vzorků.

12. Bod 4 oddílu D přílohy I směrnice o odpadních vodách upravuje vztah mezi různými výsledky měření a stanovenými mezními hodnotami:

„Vyčištěné odpadní vody se považují za vyhovující příslušným ukazatelům, pokud jejich vzorky posuzované pro každý ukazatel zvlášť prokážou soulad s příslušnými hodnotami ukazatelů následujícím způsobem:

- a) u ukazatelů uvedených v tabulce 1 [...] je nejvyšší přípustný počet vzorků, které nemusí vyhovět ukazatelům uvedeným v tabulce 1 [...] a vyjádřeným buď koncentrací, nebo procenty úbytku, uveden v tabulce 3;
- b) u ukazatelů tabulky 1 vyjádřených koncentrací se nevyhovující vzorky odebrané za normálních provozních podmínek nesmějí odchylovat od hodnot ukazatelů o více než 100 %; [...]
- c) u ukazatelů uvedených v tabulce 2 musí celoroční průměr všech vzorků vyhovovat u každého ukazatele příslušné hodnotě.“

13. Tabulka 3 přílohy I směrnice o odpadních vodách upravuje počet vzorků a přípustný počet nevyhovujících vzorků podle článku 4.

Počet ročně odebíraných vzorků	Maximální přípustný počet nevyhovujících vzorků
4–7	1
8–16	2
17–28	3
29–40	4
41–53	5
54–67	6
[...]	[...]

III. Postup před zahájením soudního řízení a návrhová žádání

14. V letech 2010, 2014 a 2017 Komise vyzvala Švédsko, aby se vyjádřilo k uplatňování směrnice o odpadních vodách. Na tomto základě mu Komise zaslala dne 8. listopadu 2018 odůvodněné stanovisko, jímž tento členský stát vyzvala, aby vytykané nedostatky odstranil ve lhůtě dvou měsíců, tedy do 8. ledna 2019.

15. Vzhledem k tomu, že Komise nebyla s odpovědí Švédska spokojená, podala projednávanou žalobu a navrhuje

- určit, že Švédské království tím, že Komisi nepředalo informace nezbytné pro posouzení správnosti tvrzení, podle nichž aglomerace Habo a Töreboda splňují požadavky směrnice o odpadních vodách, nesplnilo povinnosti, které mu přísluší podle čl. 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii,
- určit, že Švédské království tím, že nezajistilo, aby městské odpadní vody pocházející z aglomerací Lycksele, Malå, Mockfjärd, Pajala, Robertsfors a Tännålen byly v souladu

s požadavky směrnice o odpadních vodách před vypuštěním podrobeny sekundárnímu čištění nebo jinému rovnocennému čištění, nesplnilo povinnosti, které mu přísluší podle článku 4 uvedené směrnice ve spojení s jejími články 10 a 15,

- určit, že Švédské království tím, že nezajistilo, aby městské odpadní vody pocházející z aglomerací Borås, Skoghall, Habo a Töreboda byly v souladu s požadavky směrnice o odpadních vodách čištěny podle přísnějších požadavků, než jaké jsou popsány v jejím článku 4, nesplnilo povinnosti, které mu přísluší podle článku 5 uvedené směrnice ve spojení s jejími články 10 a 15,
- uložit Švédskému království náhradu nákladů řízení.

16. Švédské království uznává, že čistírny odpadních vod v aglomeracích Lycksele, Pajala a Malå nevyhovují požadavkům článku 4 směrnice o odpadních vodách a navrhuje,

- aby žaloba byla ve zbývající části zamítnuta a
- aby Evropské komisi byla uložena náhrada nákladů řízení.

17. Účastníci řízení předložili písemná vyjádření.

IV. Právní analýza

18. Řízení o nesplnění povinnosti se týká splnění dvou povinností stanovených směrnicí o odpadních vodách, a to sekundárního čištění podle článku 4 (k tomu bod A) a čištění podle přísnějších požadavků na základě článku 5 (k tomu bod B) celkem v deseti švédských aglomeracích. Kromě toho Komise tvrdí, že s ní Švédsko loajálně nespolečně pracovalo, jelikož nepředložilo určité informace (k tomu bod C).

A. Článek 4 směrnice o odpadních vodách – sekundární čištění odpadních vod

19. Komise uvádí, že došlo k porušení článků 4, 10 a 15 směrnice o odpadních vodách u šesti aglomerací – Lycksele, Malå, Pajala, Mockfjärd, Robertsfors a Tännålen.

20. Podle čl. 4 odst. 1 druhé odrážky členské státy zajistí, aby byly městské odpadní vody odváděné stokovými soustavami před vypuštěním z aglomerací s populačním ekvivalentem v rozmezí 10 000 až 15 000 PE podrobeny sekundárnímu čištění nebo jinému rovnocennému čištění. Tato povinnost se v projednávané věci týká aglomerace Lycksele. Stejná povinnost platí podle čl. 4 odst. 1 třetí odrážky směrnice o odpadních vodách pro vypouštění do sladkých vod a ústí řek z aglomerací s populačním ekvivalentem v rozmezí 2 000 až 10 000 PE. V projednávané věci se to týká aglomerací Malå, Mockfjärd, Pajala, Robertsfors a Tännålen.

21. Článek 4 odst. 3 směrnice o odpadních vodách odkazuje k upřesnění požadavků na čištění odpadních vod na oddíl B přílohy I, jehož bod 2 odkazuje na tabulku 1 přílohy I. Z ní vyplývá, že „biochemická spotřeba kyslíku“ smí u vypouštění z čistíren městských odpadních vod podle článků 4 a 5 této směrnice činit maximálně 25 mg kyslíku/l nebo musí být ve vztahu k zatížení na vtoku těchto čistíren snížena alespoň o 70 % a „chemická spotřeba kyslíku“ nesmí u tohoto vypouštění překročit 125 mg kyslíku/l nebo ve vztahu k zatížení na vtoku čistírny musí být snížena o 75 %³.

22. Je pravda, že Komise nezmiňuje ve svém návrhovém žádání týkajícím se článků 4, 10 a 15 směrnice o odpadních vodách aglomeraci Töreboda, avšak v souvislosti se svým návrhovým žádáním týkajícím se článků 5, 10 a 15 výtýká také v této aglomeraci nadměrnou biochemickou spotřebu kyslíku. Příslušné požadavky stanovené v tabulce 1 přílohy I platí podle bodu 2 oddílu B přílohy I také podle článku 5. Vzhledem k tematické blízkosti provedu nejprve analýzu této argumentace v části A.

23. Podle článku 10 směrnice o odpadních vodách členské státy zajistí, aby čistírny městských odpadních vod stavěné způsobem vyhovujícím požadavkům článku 4 směrnice o odpadních vodách byly projektovány, budovány, provozovány a udržovány tak, aby byla zaručena jejich dostatečná účinnost za všech běžných místních klimatických podmínek.

24. Článek 15 odst. 1 první odrážka a oddíl D přílohy I směrnice o odpadních vodách upravují kontrolní postupy. Bod 3 oddílu D přílohy I stanoví pro aglomerace v rozmezí 10 000 a 49 999 PE, v projednávané věci tedy pro aglomerace Lycksele a Töreboda, dvanáct vzorků. U aglomerací v rozmezí 2 000 a 9 999 PE, tedy ostatních pěti aglomerací, je to v prvním roce provozu čistírny odpadních vod alespoň dvanáct vzorků. V následujících letech postačují čtyři vzorky, ledaže jeden vzorek v předchozím roce nevyhoví požadavkům. V tom případě je nutno odebrat dvanáct vzorků. Ve všech případech je nutno vzorky odebírat v pravidelných intervalech během celého roku. Tabulka 3 přílohy I navíc v závislosti na počtu vzorků stanoví, kolik z nich může být nevyhovujících.

1. Aglomerace Lycksele, Malå a Pajala – nesporná porušení

25. Účastníci řízení jsou zajedno, že chemická spotřeba kyslíku vody na odtoku z čistíren odpadních vod aglomerací Lycksele, Malå a Pajala je vyšší, než jsou hodnoty přípustné podle čl. 4 odst. 3 a oddílu B přílohy I směrnice o odpadních vodách. U aglomerace Lycksele to platí také pro biochemickou spotřebu kyslíku.

26. Porušení týkající se účinnosti čištění podle článku 4 směrnice o odpadních vodách nutně znamená také porušení článku 10, neboť čistírny odpadních vod zjevně nebyly projektovány, budovány, provozovány a udržovány tak, aby byla zaručena jejich dostatečná účinnost za všech běžných místních klimatických podmínek, tedy aby vyhovovaly požadavkům stanoveným v článku 4.

27. V tomto rozsahu je tedy žaloba podaná Komisí opodstatněná.

28. Naproti tomu Komise nedoložila, že odběr vzorků odpadních vod v těchto aglomeracích je v rozporu s článkem 15 směrnice o odpadních vodách. V této části je tedy žaloba neopodstatněná.

³ – Viz pracovní dokument útvarů Komise „Evaluation of the Council Directive 91/271/EEC of 21 May 1991, concerning urban waste-water treatment“, SWD(2019) 700 final, s. 3, pojmy „Biochemical oxygen demand“ a „Chemical oxygen demand“.

2. Aglomerace Malå a Pajala – biochemická spotřeba kyslíku

29. Je rovněž nesporné, že biochemická spotřeba kyslíku vody na odtoku z čistíren odpadních vod aglomerací Malå a Pajala překračuje hodnoty stanovené v čl. 4 odst. 3 a oddílu B přílohy I směrnice o odpadních vodách, účinnost čistírny odpadních vod je tedy příliš nízká.

a) Rovné postavení s lokalitami ve vysokohorských regionech

30. Švédsko však tuto skutečnost odůvodňuje s odkazem na čl. 4 odst. 2 směrnice o odpadních vodách. Podle tohoto ustanovení mohou být městské odpadní vody vypouštěné do vod ve vysokohorských regionech (o nadmořské výšce větší než 1 500 m), kde je vzhledem k nízkým teplotám používání účinného biologického čištění obtížné, čištěny podle mírnějších požadavků, než jaké jsou popsány v odstavci 1, pokud se podrobnými studiemi prokáže, že vypouštění nepříznivě neovlivní životní prostředí.

31. Aglomerace Malå a Pajala sice neleží ve vysokohorských regionech, Švédsko však nezpochybnitelně dokládá, že klimatické podmínky v tomto severním regionu země znesnadňují účinné biologické čištění odpadních vod podobným způsobem, jako je tomu ve vysokohorských regionech jiných oblastí Unie. Švédsko z toho dovozuje, že čl. 4 odst. 2 směrnice o odpadních vodách je použitelný také na uvedené aglomerace.

32. Oproti názoru Švédska nelze k tomuto závěru dospět výkladem čl. 4 odst. 2. směrnice o odpadních vodách, jelikož ten je ve všech jazykových zněních jednoznačně omezen na jasné vymezené vysokohorské regiony o nadmořské výšce větší než 1 500 m. Názor Švédska tedy fakticky vede k tomu, že by zeměpisná podmínka stanovená v čl. 4 odst. 2 byla zcela pomínuta. Všude, kde je vzhledem k nízkým teplotám účinné biologické čištění odpadních vod obtížné, by muselo být připuštěno méně účinné čištění, pokud se na základě podrobného průzkumu prokáže, že životní prostředí není vypouštěním těchto vod poškozováno. Švédsko tedy požaduje výklad *contra legem* a implicitně tak uplatňuje námitku částečné neplatnosti čl. 4 odst. 2 ohledně podmínky lokality ve vysokohorském regionu⁴.

33. Právní předpisy vyšší právní síly sice hovoří ve prospěch této námitky (k tomu bod b), avšak členské státy takovými argumenty nemohou zpochybňovat platnost sekundárního práva v řízení o nesplnění povinnosti (k tomu bod c).

b) Právní předpisy vyšší právní síly

34. Omezení čl. 4 odst. 2 směrnice o odpadních vodách na vysokohorské regiony by mohlo být v rozporu s právními předpisy vyšší právní síly. Unie podle čl. 4 odst. 2 první věty SEU ctí rovnost členských států před Smlouvami. Kromě toho vyplývá z čl. 191 odst. 3 druhé odrážky SFEU, že Unie při přípravě své politiky v oblasti životního prostředí přihlédne k podmínkám životního prostředí v různých regionech Unie.

⁴ – Viz rozsudky ze dne 1. října 2020, Entoma (C-526/19, EU:C:2020:769, bod 43), jakož i ze dne 17. prosince 2020, De Masi a Varoufakis v. EZB (C-342/19 P, EU:C:2020:1035, body 35 a 36). K významu znění viz také rozsudky ze dne 24. listopadu 2005 (Deutsches Milch-Kontor, C-136/04, EU:C:2005:716, bod 32), a ze dne 19. prosince 2019, Puppinc a další v. Komise (C-418/18 P, EU:C:2019:1113, bod 76).

35. Je pravda, že Soudní dvůr dosud neupřesnil, jak má být vykládána rovnost členských států, lze však vycházet z toho, že judikatura týkající se zásady rovného zacházení platí také ve prospěch členských států. Tato zásada vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněno⁵.

36. Omezení výjimky stanovené v čl. 4 odst. 2 směrnice o odpadních vodách na výslovně uvedené lokality ve vysokohorských regionech by mohlo mít za následek nerovné zacházení s členskými státy, které je s těmito zásadami neslučitelné. Lokality v některých členských státech by od požadavků byly osvobozeny, lokality v jiných členských státech naproti tomu nikoliv, ačkoliv zohledňované klimatické podmínky způsobují v obou případech podobné problémy při plnění těchto požadavků a podmínkou odchylky je absence nepříznivých dopadů na životní prostředí.

37. V tomto ohledu není nutno se zabývat otázkou, do jaké míry se mohou jednotlivci, podniky nebo nevládní organizace, které podléhají unijnímu právu, v takovýchto případech dovolávat rovnosti států nebo zásady rovného zacházení.

c) K námitkám členských států

38. Členský stát každopádně nemůže po uplynutí lhůty stanovené pro podání žaloby na neplatnost zpochybňovat legalitu aktu přijatého unijním normotvůrcem, který se ve vztahu k tomuto státu stal konečným. Podle ustálené judikatury se tedy nemůže užitečně dovolávat protiprávnosti směrnice jako důvodu obrany vůči žalobě pro nesplnění povinnosti založené na porušení této směrnice⁶. Ze stejných důvodů ostatně ani Komise nemůže vést řízení pro porušení povinnosti z důvodu porušení primárního práva, jestliže vnitrostátní opatření jsou v souladu se sekundárním právem, které nebylo napadeno⁷. Ani jiní zúčastnění se nemohou incidenčně dovolávat neplatnosti ustanovení unijního práva, pokud měly bezpochyby právo navrhnout jeho neplatnost podáním přímé žaloby⁸.

39. Soudní dvůr opírá tuto judikaturu o systém soudní ochrany obsažený ve Smlouvách a zejména o lhůtu pro podání žaloby, jejíž funkcí je zajistit právní jistotu. Toto omezení argumentace členských států a Komise je však odůvodněno rovněž tím, že se členské státy významně podílí na podobě unijního práva a podle čl. 263 druhého pododstavce SFEU mají privilegované postavení ohledně jeho kontroly.

40. Je tedy na členských státech, aby zamezily narušení rovnosti států již v legislativním procesu nebo je neprodleně poté napadly u Soudního dvora. Nestane-li se tak, pak je v rozporu se systémem soudní ochrany Unie, aby Soudní dvůr později v rámci řízení o nesplnění povinnosti napravoval povinnosti členských států stanovené unijním právem v jejich prospěch výkladem přesahujícím znění ustanovení.

⁵ – Rozsudky ze dne 19. října 1977, Ruckdeschel a další (117/76 a 16/77, EU:C:1977:160, bod 7), ze dne 3. května 2007, Advocaten voor de Wereld (C-303/05, EU:C:2007:261, bod 56), ze dne 12. května 2011, Lucembursko v. Parlament a Rada (C-176/09, EU:C:2011:290, bod 31), ze dne 8. prosince 2020, Polsko v. Parlament a Rada (C-626/18, EU:C:2020:1000, bod 93).

⁶ – Rozsudky ze dne 27. října 1992, Komise v. Německo (C-74/91, EU:C:1992:409, bod 10), ze dne 6. července 2006, Komise v. Portugalsko (C-53/05, EU:C:2006:448, bod 30), a ze dne 29. července 2010, Komise v. Rakousko (C-189/09, nezveřejněný, EU:C:2010:455, bod 15).

⁷ – Rozsudek ze dne 5. října 2004, Komise v. Řecko (C-475/01, EU:C:2004:585, body 17 a násl.).

⁸ – Rozsudky ze dne 9. března 1994, TWD (C-188/92, EU:C:1994:90, bod 17), a ze dne 25. července 2018, Georgsmarienhütte a další (C-135/16, EU:C:2018:582, bod 17).

41. Je pravda, že Švédsko se legislativního procesu k přijetí směrnice o odpadních vodách nezúčastnilo, jelikož do Unie vstoupilo až později. Při přistoupení však Švédsko výslovně souhlasilo se směrnicí o odpadních vodách, včetně čl. 4 odst. 2, a promeškalo možnost usilovat o uzpůsobení tohoto ustanovení na klimatické podmínky v severních regionech⁹. Skutečnost, že takovéto úpravy možné byly, dokazují například teritoriální výjimky na ochranu bobra (*Castor fiber*) a vlka (*Canis lupus*) podle směrnice o stanovištích¹⁰.

42. Ačkoliv tedy takováto úprava chybí, může se Švédsko jako člen Rady navíc stále ještě chopit iniciativy a takovéto úpravy docílit. Kromě neformálních kontaktů s Komisí¹¹ může Švédsko usilovat zejména o to, aby Rada na základě článku 241 SFEU vyzvala Komisi, aby provedla vhodná šetření a předložila odpovídající návrhy.

43. V takovémto rámci lze výrazně lépe než v soudním řízení posoudit dopady, které by rozšíření výjimky stanovené v čl. 4 odst. 2 směrnice o odpadních vodách na severní oblasti mělo na životní prostředí. Tak by také bylo možno přesněji vymezit dotčené regiony. Způsob, kterým Švédsko ustanovení vykládá, totiž vede ke značným obtížím při vymezení dotčených regionů. Jaké severní oblasti odpovídají regionům nad 1 500 metrů?

44. Blokační účinek lhůty pro podání žaloby je proto nejen nezbytný z důvodů právní jistoty, nýbrž je také účelný. Odvolávání se Švédska na čl. 4 odst. 2 směrnice o odpadních vodách je tedy nutno zamítnout.

d) Dílčí závěr

45. Švédsko proto porušilo své povinnosti vyplývající z článků 4 a 10 směrnice o odpadních vodách ohledně biochemické spotřeby kyslíku vody na odtoku z čistíren odpadních vod aglomerací Malå a Pajala.

3. Aglomerace Mockfjärd – nepravidelný odběr vzorků

46. U aglomerace Mockfjärd jsou výsledky vzorků v souladu s požadavky článku 4 a přílohy I směrnice o odpadních vodách. V období od 11. ledna do 27. prosince 2018 vykazovaly tři z 19 vzorků nadměrnou biochemickou spotřebu kyslíku a jeden ze 17 vzorků nadměrnou chemickou spotřebu kyslíku¹². Podle tabulky 3 přílohy I jsou však u 17 až 28 vzorků ročně přípustné až tři nevyhovující vzorky.

47. V době od 16. května do 18. října 2018 ovšem nebyly odebrány vůbec žádné vzorky. Komise z toho dovozuje porušení článků 4, 10 a 15 směrnice o odpadních vodách.

48. Tato mezera v odběru vzorků není slučitelná s článkem 15 a s bodem 3 oddílu D přílohy I směrnice o odpadních vodách, jelikož podle těchto ustanovení musí být vzorky odebírány v pravidelných intervalech. O pravidelné intervaly se však nejedná v případě, že jsou všechny

⁹ – Ani při použití směrnice o odpadních vodách na státy Evropského hospodářského prostoru, zejména Norsko a Island, nebyl zjevně spatřován důvod pro rozšíření výjimky stanovené v čl. 4 odst. 2 směrnice o odpadních vodách na aglomerace v severních regionech. Viz článek 74 a bod 13 přílohy XX Dohody o Evropském hospodářském prostoru (Úř. věst. 1994, L 1, s. 496; Zvl. vyd. 11/19, s. 146).

¹⁰ – Příloha I oddíl VIII. E. bod 4 písm. d) (1) Aktu o podmínkách přistoupení Norského království, Rakouské republiky, Finské republiky a Švédského království k Evropské unii a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie (Úř. věst. 1994, C 241, s. 175).

¹¹ – Viz pracovní podklad útvarů Komise „Hodnocení směrnice Rady 91/271/EHS ze dne 21. května 1991 o čištění městských odpadních vod“ (SWD[2019] 700, s. 167).

¹² – Příloha 8 žaloby, s. 1133.

vzorky odebrány v období sedmi měsíců, kdežto během pěti měsíců ani jediný. To platí také v případě, že povinnost pravidelného odběru omezíme na minimální počet čtyř povinných vzorků, které měly být v případě aglomerace Mockfjärd v roce 2018 odebrány.

49. Komise má za to, že z toho nutně vyplývá porušení norem pro čištění podle článků 4 a 10 směrnice o odpadních vodách, jelikož bez pravidelného odběru vzorků během celého roku nemá k dispozici informace nezbytné k tomu, aby konstatovala dodržování těchto požadavků.

50. Toto stanovisko ovšem není přesvědčivé. Již jsem vysvětlila, že odběr vzorků není podmínkou dodržení článků 4 a 10 směrnice o odpadních vodách, nýbrž důkazním prostředkem k prokázání, že jsou tato ustanovení dodržena nebo porušena¹³. Tím lze také vysvětlit, že pro Soudní dvůr byl v jednom řízení postačující jediný vzorek, aby uznal účinnost dotčené čistírny odpadních vod¹⁴.

51. Program odběru vzorků podle článku 15 a přílohy I směrnice o odpadních vodách je však významným vodítkem při posuzování toho, zda určitá čistírna odpadních vod splňuje požadavky článků 4 a 10 směrnice o odpadních vodách. Pokud vzorky z čistírny například pravidelně vzhledem k vnějším okolnostem, jako je počasí nebo pobyt velkého počtu turistů, během určitých ročních období překračují mezní hodnoty, pak by z toho bylo nutno dovozovat, že účinnost čistírny nespĺňuje požadavky stanovené pro sekundární čištění podle článků 4 a 10 směrnice.

52. Skutečnost, že jednotlivé vzorky z jiných období požadavkům vyhovují, by nepostačovala k vyvrácení této indicie. Pro dodržení článku 4 směrnice o odpadních vodách totiž nepostačuje, aby čistírna zajišťovala dostatečné čištění pouze v konkrétních datech nebo během určitých období. Čistírna musí naopak s výhradou určitých, velmi vzácných výjimečných situací *vždy* zajistit dostatečné čištění odpadní vody. Článek 10 směrnice o odpadních vodách požaduje právě z tohoto důvodu, aby zařízení zvládala sezónní výkyvy v zatížení a běžné místní klimatické podmínky.

53. Soudní dvůr v souladu s tím konstatoval, že článek 4 směrnice o odpadních vodách je porušován, pokud dotčené čistírny odpadních vod a kanalizační systémy příliš často vypouští do recipientů nevyčištěné odpadní vody z dešťových přívalů¹⁵. Pro tuto otázku není relevantní, zda existují vzorky, které v jiných obdobích prokazují dostatečnou účinnost.

54. Z tohoto hlediska mezera v odběru vzorků skutečně naznačuje, že čistírna odpadních vod v aglomeraci Mockfjärd v období od května do října 2018 nevyhovovala požadavkům článků 4 a 10 směrnice o odpadních vodách. Dalším náznakem porušení těchto požadavků je, že Švédsko vysvětluje mezeru v odběru vzorků přestavbou čistírny odpadních vod. Nebylo by překvapivé, kdyby účinnost čistírny byla z tohoto důvodu nižší.

55. Komise však nenavrhuje, aby bylo určeno, že účinnost čistírny odpadních vod v aglomeraci Mockfjärd v květnu a říjnu 2018 nedosahovala stanovených požadavků. Takový návrh si sice lze představit¹⁶, v projednávané věci by ovšem nebyl přípustný, jelikož na toto období se nevztahovala výzva k podání vyjádření nebo odůvodněné stanovisko.

¹³ – Moje stanovisko ve věci Komise v. Portugalsko (C-557/14, EU:C:2016:119, body 29 až 31). Viz také rozsudek ze dne 14. září 2017, Komise v. Řecko (C-320/15, EU:C:2017:678, bod 34), jakož i stanovisko generálního advokáta M. Bobka ve věci Komise v. Řecko (C-320/15, EU:C:2017:246, bod 57).

¹⁴ – Rozsudek ze dne 28. ledna 2016, Komise v. Portugalsko (C-398/14, EU:C:2016:61, bod 39).

¹⁵ – Rozsudky ze dne 18. října 2012, Komise v. Spojené království (C-301/10, EU:C:2012:633, body 85, 86 a 93), a ze dne 4. května 2017, Komise v. Spojené království (C-502/15, nezveřejněný, EU:C:2017:334, body 44 až 46).

¹⁶ – Viz ke kvalitě ovzduší rozsudek ze dne 10. května 2011, Komise v. Švédsko (C-479/10, nezveřejněný, EU:C:2011:287).

56. Návrhové žádání Komise nesměřuje ani k určení správní praxe, která má určitý stupeň stálosti a obecnosti, či neplnění povinnosti obecným a trvalým způsobem¹⁷. Takovýto výklad návrhu by sice byl možný, avšak cílem argumentace Komise zjevně není doložit, že k porušování docházelo po delší období. To se projevuje především ve skutečnosti, že žaloba analyzuje pouze údaje z roku 2018, aniž se věnuje údajům z dřívějších nebo pozdějších období.

57. Návrhové žádání směřuje spíše ke konstatování, že čistírna odpadních vod aglomerace Mockfjärd zásadně nevyhovuje požadavkům článků 4 a 10 a přílohy I směrnice o odpadních vodách. Porušení článku 15 nemá v této souvislosti samostatný význam, nýbrž slouží pouze jako doklad porušení.

58. Existence takového nesplnění povinnosti se ale musí posuzovat vzhledem ke stavu, v němž se členský stát nacházel v době, kdy uplynula lhůta stanovená v odůvodněném stanovisku¹⁸. Kromě toho může být žaloba pro nesplnění povinnosti podle článku 258 druhého pododstavce SFEU podána pouze v případě, že příslušný členský stát nesplní požadavky plynoucí z odůvodněného stanoviska Komise ve lhůtě v něm stanovené¹⁹.

59. V projednávané věci je proto relevantní stav ke dni 8. ledna 2019.

60. Pro posouzení účinnosti čistírny odpadních vod k tomuto datu jsou závěry týkající se účinnosti během mezery v odběru vzorků pouze jednou indicií, kterou jiné indicie vyvrací.

61. Dne 8. ledna 2019 totiž bylo od konce mezery v odběru vzorků, tedy po dobu téměř tří měsíců, k dispozici jedenáct vzorků k biochemické spotřebě kyslíku, které všechny vyhovovaly požadavkům článků 4 a 10 směrnice o odpadních vodách.

62. K chemické spotřebě kyslíku je po této mezeře k dispozici osm vzorků, z nichž jeden vykazuje (výrazně) zvýšenou spotřebu, ale hodnoty chemické spotřeby kyslíku před mezerou v odběru vzorků byly trvale vyhovující. U celkem 17 vzorků by podle tabulky 3 přílohy I byly přípustné dokonce tři nevyhovující vzorky.

63. Vzhledem k tomu, že neexistují další poznatky o nedostatečné účinnosti čistírny, postačují tyto výsledky, aby vyvrátily pochybnosti o účinnosti čistírny odpadních vod aglomerace Mockfjärd v době uplynutí lhůty stanovené v odůvodněném stanovisku. Naopak lze vycházet z toho, že čistírna v této době, možná také z důvodu přestavby²⁰, požadavkům článků 4 a 15 směrnice o odpadních vodách vyhovovala.

64. Žalobu Komise ohledně aglomerace Mockfjärd je proto třeba zamítnout.

¹⁷ – Viz moje stanovisko ve věci Komise v. Bulharsko (C-488/15, EU:C:2016:862, body 39 a násl.) a zde citovaná judikatura.

¹⁸ – Rozsudky ze dne 16. prosince 1997, Komise v. Itálie (C-316/96, EU:C:1997:614, bod 14), ze dne 6. prosince 2007, Komise v. Německo (C-456/05, EU:C:2007:755), a ze dne 29. července 2019, Komise v. Rakousko (stavební inženýři, patentoví zástupci a veterinární lékaři) (C-209/18, EU:C:2019:632, bod 48).

¹⁹ – Rozsudky ze dne 31. března 1992, Komise v. Itálie (C-362/90, EU:C:1992:158, bod 9), ze dne 27. října 2005, Komise v. Itálie (C-525/03, EU:C:2005:648, bod 13) a ze dne 18. května 2006, Komise v. Španělsko (vydra) (C-221/04, EU:C:2006:329, body 22 a 23).

²⁰ – Viz dopis společnosti Dala Vatten och Avfall AB ze dne 21. prosince 2018, příloha 10 žaloby, s. 1175, a bod 54 výše.

4. Aglomerace Robertsfors – biochemická spotřeba kyslíku

65. Zdá se, že situace aglomerace Robertsfors je podobná situaci aglomerace Mockfjärd. Je pravda, že v roce 2018 nejprve vykazovalo jedenáct z 24 vzorků zvýšenou biochemickou spotřebu kyslíku, avšak od 23. října 2018 ukazovalo všech šest vzorků úbytek o alespoň 70 %, což vyhovovalo požadavkům²¹. Komise ale také vysvětluje, že situace v roce 2018 byla výrazně horší než ještě v roce 2016. V té době vykazovalo zvýšenou spotřebu pouze šest z 24 vzorků²².

66. S ohledem na všechny popsané okolnosti však tento náznak zhoršení účinnosti čistírny nepostačuje k tomu, aby bylo možno usuzovat na porušení k relevantnímu datu. Švédsko totiž již v odpovědi na odůvodněné stanovisko vysvětlilo, že v roce 2018 došlo v této čistírně odpadních vod k provozním problémům a byla přijata opatření na jejich odstranění²³. Hodnoty posledních šesti vzorků proto naznačují, že čistírna měla k 8. lednu 2019 z důvodu těchto opatření dostatečnou účinnost.

67. Žalobu Komise je proto třeba zamítnout také ohledně aglomerace Robertsfors.

5. Aglomerace Tännaldalen – biochemická spotřeba kyslíku

68. V aglomeraci Tännaldalen vykazovalo šest z 35 vzorků v roce 2018 nadměrnou biochemickou spotřebu kyslíku, ačkoliv přípustné byly pouze čtyři nevyhovující vzorky.

69. Všechny nevyhovující výsledky pochází z doby před koncem února do poloviny dubna. Následujících 21 vzorků do konce prosince naopak vykazuje velmi nízkou spotřebu²⁴. Z toho by bylo možno usuzovat na zlepšení účinnosti čistírny.

70. Na pováženou však je, že vzorky z roku 2016 vykazují podobný vzorec, totiž čtyři vzorky s nadměrnou spotřebou od ledna do dubna a následně vzorky s velmi nízkou spotřebou. To potvrzuje dopis příslušné městské správy ze dne 20. prosince 2018, který zmiňuje Komise. Komise vysvětluje, že opatření přijatá v roce 2018 ke zlepšení stavu nepostačovala, aby byly v době hlavního zatížení („*högbelastningssäsong*“) splněny požadavky směrnice o odpadních vodách²⁵.

71. Švédsko však v žalobní odpovědi předkládá další údaje o vzorcích do května 2019, které již nadměrnou biochemickou spotřebu kyslíku nevykazují.

72. Komise sice namítá, že tyto údaje (téměř v plném rozsahu) pochází z doby po uplynutí lhůty v odůvodněném stanovisku dne 8. ledna 2019 a pro posouzení výtky proto nejsou relevantní. Komise tím však nepřihlíží k tomu, že také údaje, které byly získány po relevantním datu, umožňují učinit závěry o účinnosti čistírny odpadních vod k tomuto datu²⁶. V případě, že by opět došlo k překročení mezních hodnot během hlavní doby zatížení v prvních měsících roku, by totiž bylo nutno dospět k závěru, že čistírna je i nadále nevyhovující. Bez takového překročení je naopak nutno předpokládat, že čistírna k relevantnímu datu na rozdíl od předchozích let požadavkům vyhovovala – zřejmě z důvodu opatření na zlepšení stavu přijatých v mezidobí.

²¹ – Příloha 10 žaloby, s. 1131.

²² – Příloha 7 žaloby, s. 937.

²³ – Viz příloha 10 žaloby, s. 1085 a 1086, jakož i s. 1173.

²⁴ – Příloha 10 žaloby, s. 1115.

²⁵ – Příloha 10 žaloby, s. 1167 a 1168.

²⁶ – Viz rozsudek ze dne 10. března 2016, Komise v. Španělsko (C-38/15, nezveřejněný, EU:C:2016:156, bod 45).

73. Z toho vyplývá, že žalobu Komise je třeba zamítnout také ohledně aglomerace Tänn dalen.

6. Aglomerace Töreboda – biochemická spotřeba kyslíku

74. Nakonec vedou účastníci řízení spor o tom, zda čistírna odpadních vod aglomerace Töreboda dostatečně snižuje biochemickou spotřebu kyslíku odpadní vody na odtoku z čistírny.

75. Švédsko ve své odpovědi na odůvodněné stanovisko poskytlo za období mezi 8. listopadem 2017 a 6. listopadem 2018 informace o 50 vzorcích²⁷. Švédsko sice v duplice předložilo další údaje za listopad a prosinec 2018²⁸, avšak v rozporu s čl. 128 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora není toto prodlení nijak odůvodněno. Tento důkaz je proto nepřijatelný²⁹.

76. Mezi účastníky řízení je sporné, zda devět nevyhovujících vzorků během první poloviny roku prokazuje, že čistírna odpadních vod nedostatečně snižuje biochemickou spotřebu kyslíku. O to tu však v konečném důsledku nejde.

77. Podle odpovědi na odůvodněné stanovisko totiž v první polovině roku 2018 proběhla v čistírně odpadních vod přestavba biologického stupně čištění³⁰. Vzhledem k tomu, že tato fáze je jádrem sekundárního čištění³¹, vysvětluje tato přestavba, proč je biochemická spotřeba kyslíku ve druhé polovině roku podstatně nižší než během první poloviny roku a výsledky pozdějších vzorků jsou výrazně lepší, než požaduje směrnice.

78. Včas předložené údaje z druhé poloviny roku proto umožňují dospět k závěru, že čistírna k relevantnímu datu, tedy 8. lednu 2019, splňovala požadavky článků 4 a 10 směrnice o odpadních vodách. Žaloba proto musí být ohledně aglomerace Töreboda zamítnuta.

79. V případě, že by se Soudní dvůr přesto chtěl zabývat údaji z první poloviny roku 2018, je nutno připomenout, že podle článku 4 a tabulky 1 přílohy I směrnice o odpadních vodách může biochemická spotřeba kyslíku činit maximálně 25 mg kyslíku/l nebo musí být ve vztahu k zatížení na vtoku čistírny snížena alespoň o 70 %. Nadpis tabulky uvádí, že se použijí buď hodnoty koncentrace, nebo procenta úbytku.

80. Komise sice zdůrazňuje, že 18 vzorků vykazovalo spotřebu kyslíku vyšší než 25 mg/l, u devíti z těchto vzorků však byla spotřeba kyslíku ve vztahu k zatížení na vtoku snížena alespoň o 70 %. Vyhovovaly tedy požadavkům podle tabulky 1 přílohy I směrnice o odpadních vodách.

81. U zbývajících devíti vzorků naproti tomu nebyl procentuální úbytek určen. Požadavkům podle tabulky 1 přílohy I směrnice o odpadních vodách proto nevyhovují. Podle tabulky 3 je u 41 až 53 ročně odebíraných vzorků ale přípustných maximálně pět nevyhovujících vzorků.

82. Švédsko však má za to, že zohlednit je nutno pouze 23 vzorků, u nichž byl zjišťován procentuální úbytek spotřeby kyslíku. Mezi těmito vzorky je pouze jeden nevyhovující, zatímco u tohoto počtu vzorků by byly přípustné dokonce tři nevyhovující vzorky.

²⁷ – Příloha 10 žaloby, s. 1150.

²⁸ – Příloha 4 dupliky.

²⁹ – Rozsudky ze dne 10. listopadu 2016, Komise v. Řecko (C-504/14, EU:C:2016:847, bod 86), rovněž v tomto smyslu ze dne 14. dubna 2005, Gaki-Kakouri v. Soudní dvůr (C-243/04 P, nezveřejněné, EU:C:2005:238, bod 33).

³⁰ – Příloha 10 žaloby, s. 991.

³¹ – Viz definice pojmu sekundárního čištění v pracovním podkladu citovaném v poznámce pod čarou 3 (s. 6)

83. Vzhledem k tomu, že se podle nadpisu tabulky 2 přílohy I směrnice o odpadních vodách použijí hodnoty koncentrací *nebo* procenta úbytku, lze stanovisko Švédska chápat jako rozhodnutí pro druhé kritérium posuzování. Budeme-li však vzorky považovat za důkazní prostředky pro dodržení článku 4, nelze devět zdokumentovaných nevyhovujících vzorků nezohlednit. Představují tedy poznatky naznačující, že během první poloviny roku 2018 došlo k porušení.

84. Komise navíc právem namítá, že tyto údaje nebyly shromažďovány s dostatečnou pravidelností, jelikož údaje včas předložené v dotčeném řízení³² nepokrývají zejména listopad a prosinec 2018.

85. Tyto aspekty však nezpochybnují posouzení účinnosti čistírny odpadních vod k 8. lednu 2019, jelikož ta je, jak již bylo konstatováno v bodech 77 a 78, prokázána včas předloženými výsledky měření z druhé poloviny roku 2018 a horší výsledky první poloviny roku lze odůvodnit probíhající přestavbou.

86. Ohledně aglomerace Töreboda nelze proto v tomto řízení konstatovat, že čistírna odpadních vod k relevantnímu datu, tedy 8. lednu 2019, nedostatečně snižovala biochemickou spotřebu kyslíku.

7. Dílčí závěr

87. Švédsko tak nesplnilo své povinnosti vyplývající z článku 4 ve spojení s článkem 10 směrnice o odpadních vodách, jelikož nezajistilo, aby odpadní voda z aglomerací Lycksele, Malå a Pajala byla před vypuštěním do recipientů podrobena sekundárnímu čištění nebo jinému rovnocennému čištění.

88. Ve zbytku je nutno tento žalobní důvod zamítnout.

B. Článek 5 směrnice o odpadních vodách – snižování množství dusíku

89. U čtyř aglomerací, Borås, Skoghall, Habo a Töreboda, Komise vytýká porušení povinnosti přísnějšího stupně čištění podle článků 5, 10 a 15 směrnice o odpadních vodách.

90. Podle čl. 5 odst. 2 směrnice o odpadních vodách musí příslušné orgány provést nutná opatření, aby v případě aglomerací s populačním ekvivalentem vyšším než 10 000 PE byly městské odpadní vody, které vstupují do stokových soustav, před vypuštěním do citlivých oblastí podrobeny čištění podle přísnějších požadavků, než jaké je popsáno v článku 4 téže směrnice, nejpozději do 31. prosince 1998.

91. Jakými pravidly se přísnější stupeň čištění před vypuštěním do takovýchto citlivých oblastí řídí, vyplývá z řetězce odkazů: Článek 5 odst. 3 směrnice o odpadních vodách odkazuje na oddíl B přílohy I. Bod 3 tohoto oddílu zase odkazuje na požadavky uvedené v tabulce 2 této přílohy.

³² – K údajům předloženým opožděně, které tuto mezeru vyplňují, viz bod 75.

92. Švédsko vymezilo pobřežní vody nacházející se mezi norskou hranicí a obcí Norrtälje jako citlivé vůči eutrofizaci nebo riziku eutrofizace z důvodu vypouštění dusíku. Dotčené aglomerace nepřímo vypouští své odpadní vody do těchto vod. Při čištění odpadních vod proto musí snižovat množství dusíku.

93. Oddíl D bod 4 písm. c) a tabulka 2 přílohy I směrnice o odpadních vodách požadují pro dusík buď úbytek, který umožňuje dodržet celoroční průměr 15 mg/l pro aglomerace v rozmezí 10 000 až 100 000 PE resp. 10 mg/l pro větší aglomerace, nebo minimální procento úbytku 70 % až 80 %.

94. Kromě toho ukládá článek 10 směrnice o odpadních vodách členským státům, aby čistírny městských odpadních vod stavěné způsobem vyhovujícím požadavkům článku 5 směrnice o odpadních vodách byly projektovány, budovány, provozovány a udržovány tak, aby byla zaručena jejich dostatečná účinnost za všech běžných místních klimatických podmínek.

1. Aglomerace Borås

95. Odpadní vody aglomerace Borås byly čištěny nejprve v čistírně odpadních vod Gässlösa, kterou ale k 28. květnu 2018 nahradila čistírna odpadních vod Sobacken. Posledně jmenovaná má kapacitu přes 100 000 PE, a musí proto dosahovat hodnotu nižší než 10 mg dusíku/l nebo zajistit minimální procento úbytku 70 % až 80 %.

96. Vzhledem k této změně Švédsko nemohlo v odpovědi na odůvodněné stanovisko ještě sdělit celoroční průměr této čistírny. Místo toho Švédsko sdělilo za obě čistírny celoroční průměr 18 mg dusíku/l, tedy překročení³³.

97. V žalobní odpovědi ale Švédsko předložilo údaje o dalších vzorcích do 5. září 2019, které pro čistírnu Sobacken dokazují roční průměr ve výši 9 mg/l a úbytek dusíku ve výši průměrně 70 %³⁴.

98. Tyto údaje umožňují po úvahách v souvislosti s údaji aglomerace Tännaldalen³⁵ dospět k závěru, že čistírna odpadních vod Sobacken k relevantnímu datu, tedy 8. lednu 2019, vyhovovala požadavkům podle článků 5 a 10 směrnice o vodách.

99. Pro tento závěr navíc hovoří také úvaha, že může určitou dobu trvat, než se provoz nově vybudované čistírny odpadních vod optimálně nastaví. Předložené údaje proto nejprve ukazují výrazně zvýšené hodnoty, které se pak ale velmi zlepšily a zůstaly relativně stabilní.

100. Ohledně aglomerace Borås je proto nutno žalobu zamítnout.

2. Aglomerace Skoghall

101. Aglomerace Skoghall má dvě čistírny odpadních vod, čistírnu Sättersviken s 5 457 PE a čistírnu Hammarö s 15 000 PE. Účastníci řízení jsou zajedno v tom, že obě čistírny musí dodržovat mezní hodnotu pro aglomerace v rozmezí 10 000 a 100 000 PE, tedy nejvýše 15 mg dusíku/l nebo úbytek dusíku o 70 % až 80 %. Tento názor je správný, jelikož požadavky uložené velkým aglomeracím lze obcházet rozdělením odpadních vod mezi vícero malých čistíren odpadních vod.

³³ – Příloha 10 žaloby, s. 1153.

³⁴ – Příloha B.15.

³⁵ – Viz bod 72 výše.

102. V odpovědi na odůvodněné stanovisko však Švédsko pro čistírnu Sättersviken uvedlo roční průměr 17 mg/l pro období od 9. listopadu 2017 do 6. listopadu 2018³⁶. Komise proto vychází z toho, že došlo k porušení článků 5 a 10 směrnice o odpadních vodách.

103. V žalobní odpovědi Švédsko tvrdí, že při provozu této čistírny odpadních vod nastaly problémy, které byly odstraněny. Mimoto tento členský stát předkládá údaje o dalších vzorcích, které dokazují pro období od 6. dubna 2018 do 15. května 2019 roční průměr 12 mg dusíku/l a průměrný úbytek dusíku ve výši 73 %³⁷.

104. Toto tvrzení ve spojení s novými údaji umožňuje po úvahách v souvislosti s údaji z aglomerace Tänn dalen³⁸ dospět k závěru, že čistírna odpadních vod Sättersviken aglomerace Skoghall k relevantnímu datu, tedy 8. lednu 2019, vyhovovala požadavkům podle článků 5 a 10 směrnice o vodách.

105. Žalobu je proto třeba v tomto bodě zamítnout.

3. Aglomerace Habo

106. Čistírna odpadních vod aglomerace Habo má kapacitu 17 000 PE. Není vybavena žádným speciálním zařízením na snižování dusíku v odpadních vodách a odstraňuje proto pouze zhruba 30 %, což má za následek roční průměr 40 mg/l. Švédsko se ale odvolává na to, že vypouštěný podíl dusíku je v řekách a jezerech přírodními procesy snižován o 87 %. Toto snížení vyplývá z vědecky uznávaného modelu. Společně se snížením, kterého je dosaženo čistírnou odpadních vod, se tak odstraní 91 % dusíku původně obsaženého v odpadních vodách před tím, než voda doteče do citlivých pobřežních vod³⁹.

107. Tato čistírna musí na základě své kapacity dosáhnout mezní hodnotu 15 mg dusíku/l nebo úbytek dusíku o 70 % až 80 %. Při posuzování snížení dusíku již Soudní dvůr uznal, že přirozený úbytek dusíku je zohledňován⁴⁰. Komise však požaduje, aby účinnost tohoto snížení byla doložena aktuálními naměřenými daty. Tato námitka je pochopitelná, jelikož Komise může model přezkoumat pouze na základě aktuálních naměřených dat.

108. Obhajoba Švédska není zcela prosta rozporů. Na jedné straně není podle jeho tvrzení prakticky možné trvale měřit vstupy a výstupy dusíku všech vod Švédska zatížených dusíkem⁴¹. Na druhé straně však tvrdí, že přesto byla provedena novější měření za účelem potvrzení a kalibrace tohoto modelu⁴². Tyto údaje jsou podle jeho tvrzení volně dostupné na internetu⁴³.

109. V replice Komise k této argumentaci namítá, že Švédsko požadované údaje nepředložilo. Tuto kritiku nelze jen tak zpochybnit, protože podle čl. 124 odst. 1 písm. d) jednacího řádu musí žalobní odpověď obsahovat důkazy a důkazní návrhy. Obvykle tedy musí být údaje na podporu právní argumentace, tedy důkazy, předloženy Soudnímu dvoru s písemným vyjádřením.

³⁶ – Příloha 10 žaloby, s. 1145.

³⁷ – Příloha B.16.

³⁸ – Viz bod 72 výše.

³⁹ – Příloha 10 žaloby, s. 1139 a 1140.

⁴⁰ – Rozsudek ze dne 6. října 2009, Komise v. Švédsko (C-438/07, EU:C:2009:613, body 101 a 104).

⁴¹ – Bod 21 žalobní odpovědi.

⁴² – Bod 29 žalobní odpovědi.

⁴³ – Švédsko odkazuje na internetové stránky miljodata.slu.se/mvm/.

110. Komise však v soudním řízení ani v odůvodněném stanovisku přesně neurčila, jaké naměřené údaje potřebuje, aby mohla přezkoumat model přirozeného úbytku dusíku. Švédsko proto nebylo schopno přesně tyto údaje předložit. Odkaz na údaje dostupné na internetu je proto nutno považovat spíše za důkazní návrh, na jehož základě mohla Komise kritiku použití tohoto modelu upřesnit.

111. Za tímto účelem se Komise měla obsahově zabývat daty dostupnými na internetu. V případě, že by byl přezkum údajů příliš časově náročný, měla v případě nutnosti požádat o prodloužení lhůty nebo přerušování řízení.

112. Nic z toho se nestalo.

113. Námitku Komise, že Švédsko nepředložilo naměřené údaje nezbytné k přezkumu, je proto nutno odmítnout. Žaloba je proto také ohledně aglomerace Habo neopodstatněná.

4. Aglomerace Töreboda

114. Čistírna odpadních vod aglomerace Töreboda musí na základě své kapacity 35 500 PE dosáhnout mezní hodnoty 15 mg dusíku/l nebo úbytek dusíku o 70 % až 80 %.

115. Podle odpovědi na odůvodněné stanovisko není vybavena žádným speciálním zařízením ke snižování dusíku v odpadní vodě, a odstranila tedy pouze zhruba 43 %. Švédsko se však odvolávalo na přirozený úbytek o dalších 50 %, takže dusík v odpadní vodě je snížen celkem o 71 % před tím, než odpadní vody dotečou do pobřežních vod⁴⁴. Podle výše uvedených úvah týkajících se aglomerace Habo postačují tyto hodnoty k prokázání dostatečného úbytku dusíku.

116. V žalobní odpovědi Švédsko kromě toho předkládá výsledky vzorků k úbytku dusíku, které byly odebrány v době od 4. ledna do 30. prosince 2019. Podle nich dosahovala čistírna také bez přihlídnutí k přirozenému úbytku v roce 2019 průměrnou hodnotu ve výši 14 mg/l a průměrný úbytek 73 % – zřejmě z důvodu přestaveb v prvním pololetí 2018⁴⁵. Tyto hodnoty tím spíše dokládají, že čistírna aglomerace Töreboda k relevantnímu datu dostatečně snižovala zatížení odpadní vody dusíkem.

117. Výtka, že Švédsko u aglomerace Töreboda porušilo články 5, 10 a 15 směrnice o odpadních vodách, je proto neopodstatněná.

5. Dílčí závěr

118. Druhý žalobní důvod tedy musí být v plném rozsahu zamítnut.

⁴⁴ – Příloha 10 k žalobě, s. 1149 a 1150.

⁴⁵ – Viz bod 77 tohoto stanoviska.

C. Článek 4 odst. 3 SEU – loajální spolupráce

119. Nakonec Komise tvrdí, že Švédsko porušilo povinnost loajální spolupráce podle čl. 4 odst. 3 SEU, jelikož ohledně aglomerací Habo a Töreboda v postupu před zahájením soudního řízení nepředložilo všechny nezbytné údaje. Švédsko Komisi zejména nepředalo informace nezbytné pro posouzení správnosti tvrzení Švédska o rozsahu přirozeného úbytku dusíku a z toho vyplývajícího dodržení požadavků směrnice na odstraňování dusíku.

120. Je pravda, že v rámci řízení o nesplnění povinnosti podle článku 258 SFEU přísluší Komisi prokázat existenci tvrzeného nesplnění povinnosti. Komise tedy musí Soudnímu dvoru předložit všechny poznatky nezbytné k přezkoumání existence tohoto nesplnění povinnosti a nemůže se opírat o žádnou domněnku. Členské státy jsou nicméně podle čl. 4 odst. 3 SEU povinny usnadnit Komisi plnění jejího poslání, spočívajícího podle čl. 17 odst. 1 SEU zejména v dohlížení na provádění Smlouvy o FEU, jakož i aktů přijatých orgány na jejím základě. Je třeba zejména zohlednit skutečnost, že při přezkumu správného praktického použití vnitrostátních ustanovení určených k zajištění účinného provedení směrnice je Komise, jež nemá vlastní vyšetřovací pravomoc v této oblasti, z velké části odkázána na poznatky předložené případnými stěžovateli, jakož i dotyčným členským státem. Z toho zejména plyne, že pokud Komise předložila dostatečné poznatky, z nichž jsou zjevné některé skutečnosti, ke kterým došlo na území žalovaného členského státu, tomuto členskému státu přísluší, aby takto předložené poznatky a jejich důsledky zpochybnil věcným a podrobným způsobem⁴⁶.

121. V odůvodněném stanovisku Komise vysvětlila, že Švédsko nesplnilo svou povinnost, jelikož nepředložilo žádné novější výsledky měření týkající se úbytku dusíku mezi vypuštěním vod z čistíren odpadních vod a citlivými pobřežními vodami⁴⁷. Jak již bylo uvedeno⁴⁸, tento požadavek je pochopitelný, neboť modelový výpočet lze přezkoumat pouze na základě skutečně naměřených hodnot.

122. Švédsko na to odpovědělo zejména stanoviskem Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (Švédský meteorologický a hydrologický institut, SMHI)⁴⁹. SMHI výslovně konstatuje, že novější naměřené hodnoty obsahu dusíku ve vodách sice byly použity, na internetových stránkách SMHI však nejsou k dispozici, jelikož jsou získávány z databáze jiné instituce⁵⁰.

123. Touto neúplnou informací porušilo Švédsko zásadu loajální spolupráce a ztížilo postup v tomto řízení. Ačkoliv Komise na nedostatek údajů poukazovala, SHMI tyto údaje neposkytl, ani neuvedl zdroj novějších údajů nebo jejich zdroj na internetu. Toto opomenutí je o to závažnější, že – jak dokládá žalobní odpověď – bylo možno příslušné údaje bez problémů poskytnout. Zároveň by bylo v souladu se správnou vědeckou praxí uvést obecně přístupný zdroj použitých dat. Na tomto základě mohla Komise projednávanou žalobu podstatně lépe připravit a výhrady ohledně aglomerací Habo a Töreboda by možná dokonce ani nevznela.

⁴⁶ – Rozsudky ze dne 26. dubna 2005, Komise v. Irsko (C-494/01, EU:C:2005:250, body 41 až 44), a ze dne 18. října 2012, Komise v. Spojené království, C-301/10, EU:C:2012:633, body 70 až 72).

⁴⁷ – K aglomeraci Habo viz bod 95 a k aglomeraci Töreboda bod 122 (příloha 9 žaloby, s. 1149, 1152 a 1153).

⁴⁸ – Viz bod 107 tohoto stanoviska.

⁴⁹ – Příloha 10 žaloby, s. 1349 a násl.

⁵⁰ – Příloha 10 žaloby, s. 1350.

124. Vzhledem k tomu, že tyto údaje byly tak významné, bylo by také v souladu se zásadou loajální spolupráce, kdyby Komise znovu, alespoň neformálně, požádala o poskytnutí těchto naměřených údajů. Nemohla však vědět, že přístup k nim byl tak snadný. Skutečnost, že Komise o tyto údaje znovu nepožádala, proto nevylučuje konstatování, že ze strany Švédska byla porušena zásada loajální spolupráce.

125. Švédsko proto nesplnilo své povinnosti podle čl. 4 odst. 3 SEU, jelikož Komisi neposkytlo během postupu před zahájením soudního řízení informace, které potřebovala pro posouzení, zda čistírny odpadních vod aglomerací Habo a Töreboda splňují požadavky směrnice o odpadních vodách.

V. Náklady řízení

126. Článek 138 odst. 3 jednacího řádu stanoví, že pokud měli oba účastníci řízení ve věci částečně úspěch i neúspěch – jako v projednávané věci – ponese každý z nich vlastní náklady řízení.

VI. Závěry

127. Navrhuji proto, aby Soudní dvůr rozhodl takto:

- „1) Švédské království nesplnilo své povinnosti vyplývající z článku 4 směrnice 91/271/ES o čištění městských odpadních vod ve spojení s jejím článkem 10, jelikož nezajistilo, aby odpadní voda z aglomerací Lycksele, Malå a Pajala byla před vypuštěním do recipientů podrobena sekundárnímu čištění nebo jinému rovnocennému čištění.
- 2) Švédské království nesplnilo své povinnosti podle čl. 4 odst. 3 SEU, jelikož Evropské komisi neposkytlo během postupu před zahájením soudního řízení informace, které potřebovala pro posouzení, zda čistírny odpadních vod aglomerací Habo a Töreboda splňují požadavky směrnice 91/271.
- 3) Ve zbývajících částech se žaloba zamítá.
- 4) Evropská komise a Švédské království ponесou vlastní náklady řízení.“